

Fennállásának egy évtizedes évfordulóját ünnepelte 2014. december 9-én a Szegedi Tudományegyetem József Attila Tanulmányi és Információs Központja. A késő éjszakáig tartó programot megnyitó ünnepségre meghívást kaptak mindazok, akik az európai színvonalú, több építészeti díjat is elnyert intézmény építéséhez hozzájárultak.

TÍZÉVES A TIK: NEMZETKÖZI SZÍNVONALÚ INTÉZMÉNY

Egy fekete zongora várta délelőtt a TIK-be betérőket: ezzel is jelezve, hogy különleges alkalomról van szó, hiszen a Szegedi Tudományegyetem József Attila Tanulmányi és Információs Központja fennállásának tizedik évfordulóját ünnepelte 2014. december 9-én. A késő éjszakáig tartó programsorozatot megnyitó ünnepségre meghívást kaptak mindazok, akik az európai színvonalú, több építészeti díjat is elnyert, Nobel-díjasokat felvonultató rendezvényeknek is helyet biztosító intézmény létrejöttében bábáskodtak. Emellett Szeged prominens személyiségei – a rendőrfőkapitánytól a kormányhivatal vezetőiig – is megjelentek.

Felsőoktatási fejlesztés a Világbank támogatásával

Szabó Gábor akadémikus a Szegedi Tudományegyetem rektora számos történetet felidézett beszédében. – Itt vannak sokan *a kezdetek hősi tanúiból, de valószínűleg azt kevesen tudják a jelenlevők közül, hogy ennek a projektnek az előzménye, a legelső verzió egy néhány száz millió forintos fűtéskorszerűsítés és nyílászárócseré volt. Ugyanis a Bokros-csomag utáni időben felvetődött az a gondolat, amikor Csirik professzor úr éppen helyettes államtitkár volt, hogy a Világbank egy felsőoktatási fejlesztési projekthez segítséget fog nyújtani. Amikor megjelentek az első világbankos szakértők, még nem tudta senki, hogy ez mi legyen, és nem volt világos a volumen sem.*

A rektor azt is hozzátette: *nagyon tanulságos időszak következett: a Világbank szakértőivel – Tony Morgan és Tim Warner, az amerikai felsőoktatás kiváló szakértői –, megindult egy nagyon komoly párbeszéd, és fontos szerepe volt ebben Rácz Béla professzornak is.*

– *A tervezést ez a párbeszéd olyan útra terelte, aminek következtében kevés olyan alaposan megtervezett építmény épült meg és olyan beruházás valósult meg Magyarországon, mint a TIK épülete* – mondta a rektor. – *A tervezésnél mindent érvekkel kellett alátámasztani, és komoly elemzéseket kellett végrehajtani.*

A harmadik alternatíva nyert

Szabó Gábor emlékeztetett arra: a TIK a harmadik alternatíva volt. Az első javaslat szerint a Dugonics téri rektori épület mögött a Toldi utcai óvoda épületének a helyére építették volna a könyvtárat, és azt a rektori épülettel kötötték volna össze – egy sóhajok hídjával. Az egyetem vezetését azonban ettől eltanácsolták, mert azt mondták, hogy abba az óvodába nagy érdekérvényesítő képességű szülők gyerekei járnak.

A második lehetőség a Honvéd téri épület teljes lefedése és felújítása, de itt az volt a gond, hogy az ott lakókat ki kellett volna költöztetni. Azonban számítani lehetett arra, hogy lesznek, akik nem hajlandóak kiköltözni, és a hosszú pereskedés nem fért volna bele a világbanki projekt horizontjába.

Végül az új épület megépítéséről határoztak az Ady téri sportpálya helyén, amit nagyon sokan sajnáltak, de az eredmény végül is megérte. A tervekig hosszú procedúra után jutottak el, mert nem csupán intézményfejlesztési tervet kellett az egyetemnek írnia, hanem egy abból levezetett beruházási tervet is.

– *A projekt sorsa nem volt teljesen zökkenőmentes, mert 1998-ban a választások után az új kormány a világbanki projekt leállítását fontolgatta* – mesélte tovább Szabó Gábor. – Végül a hitelt – logikus módon – nem vette fel a kormány a kamatkondíciók miatt, és a szükséges forrásokat a kabinet biztosította. Harcolni kellett a szegedi beruházásért, mert sokáig úgy tűnt, hogy a látványosi campus megvalósítása minden pénzt elvisz. Végül 2004-ben átadták az intézményt.

Szabó Gábor hozzátette: nagyon örül annak, hogy így történt, mert nagyon komoly személyes kötődése van a projekt születéséhez.

A TIK a szegedi egyetem ékköve

– *A későbbiekhez már nem annyira, úgy vagyok vele, mint a szülő a felnőtt gyerekkel, hogy az már csinálja a saját dolgát. És úgy gondolom, hogy a TIK csinálja a saját dolgát. Mindezek mellett nagyon megtisztelő volt, amikor Mader Béla a könyvtár tiszteletbeli tagja kitüntetést adományozta Rácz Bélának és nekem pár évvel ezelőtt. Valószínűleg azért, mert ő még emlékezett a kezdetekre, hiszen ő is benne volt abban a csapatban, amelyiknek meg kellett mondani, hogy tíz év múlva hány kötet lesz várhatóan a tömör raktárban.*

A TIK VALÓBAN AZ EGYETEM EGYIK ÉKKÖVE LETT, ÉS VALAMILYEN ÉRTELEMBEN A SZÍVE IS.

A szegedi egyetem adottságaiból következik, hogy szükség is van ilyesmire. Örülünk neki, hogy az egyetemünk az egész belvárost dominálja, de fontos volt, hogy központja is legyen. Az pedig, hogy a Klebelsberg-könyvtár a világ legszebb 50 könyvtára közé is bekerült, mindenki számára meggyőző, és azok, akik annak idején azon dolgoztak, hogy az így legyen és ilyen legyen, némi meglepődéssel pillanthatnak vissza, mert biztosan felülmúlja azokat az elképzeléseket és reményeket, amit ehhez a tervezés időszakában valaha is fűztünk – mondta.

A rektor beszéde végén további tíz éveket kívánt a TIK-nek, ami nemcsak a kövektől, az építménytől, hanem ma benne lévőktől olyan, amilyen. – Megköszönöm a munkájukat, kérem, hogy a továbbiakban a TIK és a könyvtár is hasonló lelkesedéssel és hasonló

szakmai színvonalon végezze a tevékenységét, tovább öregbítve azt a hírnevet, mit eddig is megszereztek. Isten éltesse a TIK-et és minden dolgozóját!

Egy projekt, amibe érdemes belekezdeni

A rektort követően Majó Zoltán, a TIK első igazgatója arról beszélt: tíz évvel ezelőtt ilyenkor még azért izgultak, hogy fog állni a zászló a kongresszusi teremben, hogy minden a helyére kerül-e időre. A könyvtár átköltözésére is nagyon rövid idő állt rendelkezésre. Olyan vállalásokat kellett napról napra, óráról órára megtenni, amik magukban hordták a kockázatát, hogy nyitásra nem lesznek készen.

– *Budapesten dolgoztam, és az akkori rektor, Keszthelyi-Szabó Gábor felkérésére jöttem vissza Szegedre, mert úgy gondoltam, hogy itt van egy olyan projekt, amibe érdemes belekezdeni. És érdemes volt, ezt bizonyítja az is, hogy kiderült: a Szegedi Tudományegyetem képes úgy beruházásokat levezényelni, hogy a főösszeget lényegében nem lépi át. Az egyetem azóta is megpróbált a*

tervezett keretbe beleférni minden beruházásnál – kezdte.

Majó Zoltán megköszönte a tervezők munkáját is. Emlékeztetett arra: az első szenátusi határozat úgy fogalmazott, hogy több térnek a találkozását kell itt biztosítani, és ez a több tér a mai napig együtt él: a tanulásnak, az oktatásnak, a kutatásnak és a konferencia turizmusnak egyaránt helyet tud adni ez az épület. Ez pedig annak a gyümölcse, hogy nem zárt intézményt terveztek a tervezők, hanem nyitottat, amelynek többcélú a felhasználása.

– *Ez jót tett Szeged városának és az egyetemnek is, mert van egy olyan hely, ahol akár 5-600 fős nagy kongresszusokat is lehet szervezni. Végül, de nem utolsósorban úgy érzem, hogy az ide beköltöző szervezetek – az egyetemi könyvtár, ami az ország legnagyobb és legjobb könyvtára, a HSZI, az egyetemi ajándékbolt és az egyetemi könyvesbolt – mind kellettek ahhoz, hogy a TIK az egyetem központi helyévé váljon.*

Úgy, mint Amerikában

Majó Zoltán szerint az épület még mindig ugyanolyan jól néz ki, mint tíz éve.

FELIDÉZTE AZ AMERIKÁBÓL HAZALÁTOGATÓ KAÁLI GÉZA PROFESSZOR SZAVAIT, AKI AZT MONDTA: HA NEM NÉZ KI AZ ÉPÜLETBŐL, HANEM BENT TARTJA A TEKINTETÉT, AKKOR UGYANÚGY ÉREZHETI MAGÁT, MINT BÁRMELYIK AMERIKAI EGYETEMNEK A KÖZPONTI ÉPÜLETÉBEN, AMI SZERINTE PÉLDAMUTATÓ.

Hozzátette azt is: számára a legkedvesebb esték ahhoz köthetők, amikor itt rendezvény van, mint a Presztízs-díj átadása vagy a Lions-bál, mert akkor nemcsak az egyetemé, az oktatásé és a tudományé ez a terület, hanem a városé is.

Bibó méltó helyet szorgalmazott a könyvtárnak

A könyvtár nyugalmazott főigazgatója, Mader Béla zárt az ünnepi beszédet mondók sorát. Elsőként fontos bejelentéssel kezdte: a Klebelsberg-könyvtár jelentős eseménye, hogy a Délmagyarország című napilag elektronikus archiválása második üteme befejeződött, 1969. december 31-ig érhető el a napilap összes cikke interneten akár a Klebelsberg-könyvtár, akár a Délmagyarország honlapjáról. A másik fontos dolog egy 3D-s TIK-panoráma-séta,

ami minden, az épületben található egységet bemutat. Továbbá az elmúlt 10 év legfontosabb eseményeket is kiállító térben idővonalon nézhetik meg az érdeklődők.

– *1930-ban az akkori elődöm, Bibó István leírta, hogy méltó hely kellene az egyetemi könyvtárnak, ami a Templom tér – ma Dóm tér – körül lenne. 1936-ban felvetődött, hogy az egyetemi könyvtár és a Somogyi-könyvtár kapjon közös épületet. 1966-ban feléledt ez a dolog, és az akkori pártbizottság el is fogadta a közös tervet, 1972-re tervpályázati kiírás született – idézte fel Mader Béla.*

Borvendég, Mikó, Szántó

– Az egyetemnek és a minisztériumnak nem volt pénze, a másik szervezetnek igen, tehát a Somogyi-könyvtár felépült, az egyetemi pedig maradt a Dugonics téren. Az ottani könyvtárat nagyon szerettük, máig is nagy szeretettel emlékezünk rá, de az, hogy nem könyvtárnak tervezték az épületet, és szűkös volt, gátolta a további fejlődést. 1996-ban először jelent meg a leendő universitas terveiben, hogy kellene egy új könyvtár is. Készült is erre egy terv, és az nem valósult meg, de leírtuk, hogy mi az új koncepciója egy könyvtárnak. Végül is megszületett egy tervpályázat, amiben jelentős szerepe volt a Kossuth-díjas építésznek, Borvendég Bélának. A könyvtárat két építész, Mikó László és Szántó Tibor tervezte, akikkel szerencsés együttműködés volt, nemcsak hogy megszerették, hanem meg is tanulták a könyvtárat, öröm volt velük dolgozni – mondta az egykori könyvtárigazgató. Hozzátette:

AMIKOR AZ ÉPÜLET ELKÉSZÜLT, 42 KILOMÉTERNYI KÖNYVET, DOKUMENTUMOT ÉS FOLYÓIRATOT HORDTAK BE, AMI ÖSSZESEN 840 TONNÁT TESZ KI.

Köszönet az épület bábáinak

– A kollégáimnak szóló köszönet mellett szeretnék néhány személyre szóló köszönetet elmondani. Az egyik Szabó Gábor mostani rektor úrnak szól, mert az, hogy ez az épület áll, nagy részben neki köszönhető. A másik Majó Zoltán főigazgatónak, aki az építés befejező szakaszában nagy beruházási nehézségek mellett is el tudta érni, hogy minden nagyon kiváló színvonalon

készüljön el, és ez máig látható. Köszönet illeti Keszthelyi-Szabó Gábor korábbi rektort is, aki az utolsó szakaszban nagyon támogatta az egész munkát, hogy ide minden bekerüljön. Személy szerint a legtöbbet Rácz Béla professzornak köszönök, aki szülője, bábája és nevelője volt az egész intézménynek. Rendkívül örülök, hogy létezünk, élünk, és annak is, hogy nem mi, hanem az ország és külföld is azt mondja, hogy ez egy nemzetközi szintű intézmény. Kívánom, hogy maradjon is meg annak – összegzett.

SZTEinfo – Nyemcsok Éva Eső

Fotó: Herner Donát, SZTEinfo

